

ความรู้รอบรู้ด้านสุขภาพ

กระบวนการ ปฏิบัติการ เครื่องมือประเมิน

Health Literacy

*processes *practices *evaluation tools

รวบรวมและเรียบเรียงเป็นองค์ความรู้เชิงหลักการ

โดย

รองศาสตราจารย์ ดร.ขวัญเมือง แก้วดำเกิง

ความรู้ด้านสุขภาพ: กระบวนการ ปฏิบัติการ เครื่องมือประเมิน

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

ขวัญเมือง แก้วดำเกิง.

ความรู้ด้านสุขภาพ : กระบวนการ ปฏิบัติการ เครื่องมือประเมิน.-- กรุงเทพฯ :
ไอดี ออล ดิจิตอล พรินท์, 2564. 285 หน้า.

1. สุขภาพ. I. ชื่อเรื่อง.

613

ISBN 978-616-577-276-1

จัดพิมพ์ มกราคม 2564 จำนวน 2,000 เล่ม

ผู้จัดทำเนื้อหา : รองศาสตราจารย์ ดร.ขวัญเมือง แก้วดำเกิง

ออกแบบปก : วศิน นิลพุ่ม และ ภัทรดนัย แก้วดำเกิง

ตรวจอักษร : จองชัย ชูเมือง, ฐานิตา สุขไพร์, ณภัทร อุปมนต์, ทศธร งามนิธิพงศา,
นวรรตน์ บำรุงกิจ, ปารวี จิตระเปียบ, พิมพ์มาดา ภาพักดี, โยธิน อินทรภิมย์

ภาพประกอบ : สรวงศ์กฤษณ์ ดวงคำสวัสดิ์, จรียากร ดิษจินดา และช่างภาพหน่วยงาน

สถานที่พิมพ์ : บริษัท ไอดี ออล ดิจิตอล พรินท์ จำกัด

52 ซอยเอกชัย 69 แขวงบางบอน เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร 10150

ผู้จัดจำหน่าย ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

โทร. 0-2218-9872 โทรสาร 0-2254-9495

Call Center (จัดส่งทั่วประเทศ) โทร. 0-2255-4433

<http://www.chulabook.com>

ร้านค้าติดต่อ แผนกขายส่ง สาขาหัวหมาก โทร. 0-2374-1375-6 โทรสาร 0-2374-1374

บริการหนังสือ eBook : www.chulabook.com, www.se-ed.com, www.naiin.com

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์

ติดต่อผู้เขียน โทรศัพท์ 081 6840109 อีเมล kmkaeo@gmail.com

คำนำ

หนังสือ “ความรู้รอบรู้ด้านสุขภาพ: กระบวนการ ปฏิบัติการ เครื่องมือประเมิน” เล่มนี้ นำเสนอให้เห็นพัฒนาการขององค์ความรู้เชิงหลักการและการปฏิบัติการที่มีการรวบรวมไว้ อย่างเป็นระบบจากประสบการณ์การทำงานร่วมกับกรมวิชาการด้านสุขภาพและการศึกษา ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ในชั้นการลงมือปฏิบัติการในกลุ่มเป้าหมายสำคัญ ผู้เขียนตระหนัก ดีว่าองค์ความรู้ที่ผู้ปฏิบัติงานมุ่งหวังจะนำไปใช้ต่อยอดเพื่อการพัฒนาและยกระดับสู่การ เปลี่ยนแปลง สร้างวิธีการปฏิบัติการแบบใหม่ที่ใช้ได้ผล ทันสถานการณ์และสอดคล้องกับ บริบทสังคมโลก ดังนั้น สิ่งรวบรวมและเรียบเรียงไว้นี้จะช่วยไขความกระจ่างและเป็น ทางเลือกให้กับผู้ปฏิบัติงานในการสร้างแนวคิดด้วยหลักการความรู้รอบรู้ด้านสุขภาพที่ถูกต้อง สำหรับการใช้ประโยชน์ในการพัฒนางานและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ขึ้นจากการลงมือปฏิบัติ

ผู้เขียนรู้สึกซาบซึ้งใจต่อการเปิดกว้างทางความคิดของบุคลากรสาธารณสุข สุข ณาจารย์ และนิสิตนักศึกษา รวมทั้งนักพัฒนาผู้ใฝ่รู้ที่ได้เข้าถึงข้อมูลผลงานชุดที่ผ่านมา ผ่านการถกแถลงด้วยใจเป็นกลาง เพื่อสร้างความเข้าใจจนรู้ชัด และตัดสินใจนำไปใช้ในการ ปฏิบัติงานจนประจักษ์ในผลที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งปฏิบัติการของกรมควบคุมโรคที่ได้ สนับสนุนโครงการพัฒนารูปแบบและกระบวนการสร้างเสริมความรู้ในการป้องกันควบคุม โรคในช่วงปีที่ผ่านมา ทำให้มีการพัฒนาองค์ความรู้ขึ้นในสำนัก/กองวิชาการ โดยกองโรคเอดส์ และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และสำนักสื่อสารความเสี่ยงและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ ทั้งสองหน่วยงานเป็นผู้นำทางวิชาการที่ศึกษาองค์ความรู้เรื่องนี้อย่างจริงจังทั้งในเชิงหลักการ และการนำกลวิธีไปทดลองใช้จริง เพื่อนำการเปลี่ยนแปลงและสร้างสรรค์สร้างให้เกิดพัฒนาการ ขององค์ความรู้ทางวิชาการให้กับภาคีเครือข่ายได้นำไปใช้

จุดเริ่มต้นของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับคณะทำงานสร้างเสริมความรู้ ด้านสุขภาพของกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข นับตั้งแต่ปีงบประมาณ 2560 โดยแพทย์หญิงวลัยรัตน์ ไชยฟู ทำให้องค์ความรู้ทางวิชาการเรื่อง health literacy มีพัฒนาการเกิดขึ้นและก้าวหน้าไปอย่างมาก และการลงมือปฏิบัติการในกลุ่มเป้าหมาย ร่วมกับหน่วยงานในระดับเขต จังหวัด และพื้นที่ ได้แก่ สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 8 อุดรธานี, สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหนองคาย, สำนักงานสาธารณสุขอำเภอโพธิ์พิสัย, โรงพยาบาลโพธิ์พิสัย, สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 4 สระบุรี, สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ลพบุรี, องค์กรพิงค์มั่งกี้, โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย, โรงเรียนศึกษานารีวิทยา และสำนักงาน สาธารณสุขจังหวัดกาญจนบุรี ทำให้เกิดการพัฒนารูปแบบและกระบวนการสร้างเสริมความ รอบรู้ด้านสุขภาพอย่างเป็นรูปธรรมสำหรับเผยแพร่ในวงกว้าง

กิจกรรมพัฒนาศักยภาพบุคลากรของกองโรคไม่ติดต่อ, กองป้องกันการบาดเจ็บ, กองโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม, กองโรคติดต่อมาโดยแมลง, ศูนย์อนามัยที่ 5 ราชบุรี และศูนย์อนามัยที่ 3 นครสวรรค์ ฯลฯ และการเรียนรู้ร่วมกับสำนักงานโครงการขับเคลื่อนกรมอนามัย 4.0 เพื่อเพิ่มความรอบรู้ด้านสุขภาพของประชาชน, สถาบันพัฒนาสุขภาพเขตเมือง (สสม.) กรมอนามัย โดยนายแพทย์เกษม เวชสุทธานนท์ และผู้บริหารระดับสูง, กองสุศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ รวมทั้ง สำนักงานคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ กรมควบคุมโรค โดยนายแพทย์สมเกียรติ ศิริรัตนพฤกษ์ และนายแพทย์ไพโรจน์ พรหมพันธุ์ ก่อเกิดประกายความคิดของการพัฒนาองค์ความรู้นี้ให้ง่ายต่อความเข้าใจในการเผยแพร่สู่ผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งผู้เขียนเชื่อว่าองค์ความรู้นี้จะสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มต่องานและระบบสุขภาพได้มาก

เวทีวิชาการของศูนย์เรียนรู้สุขภาพ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) โดย ดร.ณัฐพันธุ์ ศุภกา ร่วมกับคณาจารย์จากสถาบันการศึกษา และนักจัดกระบวนการระดับนำของภาคีเครือข่ายสุขภาพ อาทิ มูลนิธิแพथทูเฮลท์ P2H, Deschooling Game ฯลฯ ช่วยทำให้องค์ความรู้ที่นำเสนอในหนังสือเล่มนี้มีความกระชับและหนักแน่นยิ่งขึ้น เป็นหลักยึดทางวิชาการให้กับผู้ปฏิบัติกรอีกจำนวนมากได้ใช้เป็นคอปไฟส่องสว่างนำไปสู่เป้าหมายและแสวงหาความสำเร็จด้วยวิธีคิดและการทำงานอย่างเป็นระบบ

ผู้เขียนขอขอบพระคุณนายแพทย์ตฤณ จารุมลิตินท ประธานฝ่ายแพทย์ และนายแพทย์ชัยยศ คุณานุสนธิ ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยสุขภาพกรุงเทพ ฝ่ายกิจการสังคมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน และสายการบริหารทรัพยากรบุคคลกลาง บริษัทกรุงเทพดุสิตเวชการ จำกัด (มหาชน) ในประสบการณ์ความร่วมมือเพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากร ภายใต้โครงการเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพแก่บุคลากรในเครือ BDMS และประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย (Promoting Health Literacy in BDMS and Community networks)

องค์ความรู้ในหนังสือเล่มนี้ ผ่านการกลั่นกรองจากทีมวิทยากรกระบวนการที่ลงมือปฏิบัติการ ประกอบด้วย คุณเดชา สุคนธ์ และคุณฉัญญาภรณ์ คุณสมบัติดูบุโลษฐ์ สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 4 สระบุรี, คุณเบญจมาศ อุณรัตน์ และคุณจันทกานต์ วลัยเสถียร สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 9 นครราชสีมา, คุณจุฑามาศ มากบุญชรร, คุณสิริพร ภิชโยทัย, คุณศิริกุล ชัยเจริญ และคุณเบญจมาศ ใจงาม กองโรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์, คุณนิรันตา ไชยพาน สำนักสื่อสารความเสี่ยงและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ, คุณอดุล ฉายพงษ์ กองโรคติดต่อมาโดยแมลง, คุณสรรงค์ภรณ์ ดวงคำสวัสดิ์ และคุณจริยากร ดิษจินดา จากสมาคมวิชาชีพสุขภาพ

ผู้เขียนขอขอบพระคุณคณาจารย์และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ช่วยตรวจทานเนื้อหาทางวิชาการในหนังสือเล่มที่ 1 ความรอบรู้ด้านสุขภาพ: เข้าถึง เข้าใจ และการนำไปใช้ (2561) ประกอบด้วย ศาสตราจารย์ ดร.สมจิตต์ สุพรรณทัศน์, รองศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์ จันทร์โมลี, รองศาสตราจารย์ ดร.สุปรียา ต้นสกุล, คุณเพ็ญศรี เกิดนาค และคุณณินี มกรเสน จากสมาคมวิชาชีพสุขภาพ และรองศาสตราจารย์ ร้อยเอกหญิง ดร.จิรนนท์ แก้วกล้า ภาควิชาโภชนวิทยา คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ขอขอบพระคุณคณาจารย์และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านต่อไปที่ได้ช่วยตรวจทานเนื้อหาทางวิชาการในหนังสือเล่มที่ 2 ความรอบรู้ด้านสุขภาพ: ขั้นพื้นฐาน ปฏิสัมพันธ์ วิจารณ์ญาณ (2562) ประกอบด้วย รองศาสตราจารย์ ดร. นายแพทย์พิทยา จารุพูนผล นายกสมาคมอนามัยครอบครัวแห่งประเทศไทย, รองศาสตราจารย์ ดร.บุญยง เกี่ยวการคำ อดีตผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาสุขภาพอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล, ศาสตราจารย์ ดร.สมจิตต์ สุพรรณทัศน์, รองศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์ จันทร์โมลี, รองศาสตราจารย์ ดร.พาณี สีตะกลิน และคุณสรศักดิ์ ด้วงคำสวัสดิ์ จากสมาคมวิชาชีพสุขภาพ

และขอขอบคุณ ดร.ชัชฎา พารุ่ง สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, ดร.จำเนียร ชุณหโสภาค สมาคมปรัชญาดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ได้ช่วยตรวจสอบความถูกต้องของการนำเสนอเนื้อหาของหนังสือทั้งสองเล่มดังกล่าว ซึ่งเนื้อหาส่วนหนึ่งได้นำมาใช้หนังสือเล่มนี้ด้วย และดร.ชัชฎา พารุ่ง ยังได้ช่วยตรวจสอบความถูกต้องของการนำเสนอเนื้อหาของหนังสือเล่มนี้ด้วย

คุณค่าขององค์ความรู้ที่รวบรวมไว้ในหนังสือเล่มนี้ เกิดขึ้นเพราะคุณูปการของทุกท่านและการเข้าถึง เข้าใจ ใต้อาณเรียนรู้ ตัดสินใจอย่างมั่นใจโดยแสดงจุดยืนในทางเลือกที่มั่นคงของนักปฏิบัติที่ได้นำองค์ความรู้เชิงหลักการเรื่องความรอบรู้ด้านสุขภาพไปใช้และลงมือปฏิบัติร่วมกันจนเกิดเป็นผลึกของเกร็ดความรู้ที่สำคัญเพิ่มขึ้นมากมาย เพื่อเป็นบันไดสำหรับก้าวที่มั่นคง เป้าหมายต่อไปของการพัฒนาองค์ความรู้จากฐานการทำงานนี้ จะนำไปสู่การขยายองค์ความรู้ต่อยอดเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากรทุกระดับและกลุ่มเป้าหมายในทุกพื้นที่ให้มีพลังในการจัดการปัจจัยสภาพแวดล้อมและการขับเคลื่อนกระบวนการทางสังคม ร่วมกับการพัฒนาปัจจัยเชิงระบบให้เป็นองค์กรและชุมชนรอบรู้ด้านสุขภาพในพื้นที่เป้าหมายทุกแห่ง สร้างสังคมแห่งความรอบรู้สุขภาพ และสร้างความสำเร็จร่วมกันในการยกระดับคุณภาพของระบบบริการสุขภาพให้ตราตรึงในหัวใจของประชาชน

ขวัญเมือง แก้วดำเกิง

สารบัญเนื้อหา

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญเนื้อหา	ง
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ซ
สารบัญใบงานฝึกทักษะ	ฅ
สารบัญเครื่องมือประเมิน	ฉ
บทที่ 1 กระบวนการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพ	1
เกริ่นนำ	2
ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลเชิงลึก	8
ขั้นตอนที่ 2 สร้างกรอบแนวคิดโดยใช้ทฤษฎีเป็นฐาน	14
ขั้นตอนที่ 3 ออกแบบและวางแผน	17
ขั้นตอนที่ 4 ดำเนินงาน	20
ขั้นตอนที่ 5 ประเมินผล	21
สรุปสาระสำคัญ	22
บทที่ 2 การออกแบบกิจกรรมสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพ	23
ทักษะการเข้าถึง	28
ทักษะการสร้างความเข้าใจ	30
ทักษะการโต้ถาม	32
ทักษะการตัดสินใจ	35
ทักษะการนำไปใช้	37
สรุปสาระสำคัญ	44
บทที่ 3 การเลือกใช้กลวิธีสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพ	45
หลักการเลือกใช้กลวิธี	46
เทคนิคการใช้ภาพ (Fotonovela Technique)	49
เทคนิคการสอนกลับ (Teach-back Technique)	50
การแสดงเพื่อให้ตรวจสอบ (Show-me)	51

วิธีการตรวจสอบตามรายการ (Chunk & Check Methods)	52
การตรวจสอบและบันทึกคะแนน (Checklists & Scorecards)	53
การใช้คำถามสำคัญ 3 ข้อ (Ask Me 3)	54
การใช้คำถาม (Questioning)	55
การสร้างบรรยากาศให้เกิดความกล้าที่จะถาม (Shame-free)	57
การตัดสินใจ (Decision Making)	58
การเตือนตนเอง (Self-monitoring)	59
การตั้งเป้าหมาย (Goal Setting)	60
สรุปสาระสำคัญ	62
บทที่ 4 ปฏิบัติการและบทเรียนภาคสนาม	63
การพัฒนาโปรแกรมสร้างเสริมความรอบรู้	64
ปฏิบัติการทดลองกิจกรรมสร้างเสริมความรอบรู้	67
บทเรียนการพัฒนาและทดลองใช้	80
สรุปสาระสำคัญ	86
บทที่ 5 การจัดกิจกรรมสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพ	87
กิจกรรมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ	90
กิจกรรมฝึกทักษะการเข้าถึง	95
กิจกรรมฝึกทักษะการสร้างความเข้าใจ	102
กิจกรรมฝึกทักษะการไต่ถาม	107
กิจกรรมฝึกทักษะการตัดสินใจ	113
กิจกรรมฝึกทักษะการนำไปใช้	118
สรุปสาระสำคัญ	122
บทที่ 6 เครื่องมือประเมินความรอบรู้ด้านสุขภาพ	123
ขั้นตอนการสร้างและพัฒนาเครื่องมือประเมิน	125
เครื่องมือประเมินความรอบรู้ด้านสุขภาพระดับบุคคลและตัวอย่าง	131
เครื่องมือประเมินความรอบรู้ด้านสุขภาพระดับประเทศและตัวอย่าง	156
เครื่องมือประเมินองค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพและตัวอย่าง	177
แนวทางการเลือกใช้เครื่องมือประเมิน	188
สรุปสาระสำคัญ	190

บทที่ 7	ถาม-ตอบ เพิ่มความรอบรู้	191
	แนวคิดและหลักการ	192
	กระบวนการ	200
	การปฏิบัติการ	209
	เครื่องมือประเมิน	215
	แนวทางการพัฒนา	222
	สรุปสาระสำคัญ	226
บทที่ 8	บทสรุปส่งท้าย	227
	แก่นของความรอบรู้ด้านสุขภาพ	228
	บทเรียนที่ได้เรียนรู้	239
	ข้อเสนอสำหรับการพัฒนา	244
	ประมวลสาระสำคัญส่งท้าย	249
	เอกสารอ้างอิง	251

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1.1 องค์ประกอบของความรอบรู้ด้านสุขภาพ	15
ตารางที่ 2.1 กรอบการออกแบบกิจกรรมสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพ ระดับบุคคลและปัจจัยเชิงระบบ	39
ตารางที่ 6.1 ตัวอย่างโครงสร้างประเด็นเนื้อหาของความรอบรู้ด้านสุขภาพ ในการป้องกันควบคุมโรค	126
ตารางที่ 6.2 เกณฑ์มาตรฐานและข้อเสนอแนะในการพัฒนาเครื่องมือประเมิน ความรอบรู้ด้านสุขภาพในกลุ่มเด็กและเยาวชน	129
ตารางที่ 6.3 สรุปคุณลักษณะของเครื่องมือประเมินที่ใช้ในกลุ่มเด็กและเยาวชน	146
ตารางที่ 6.4 ประเด็นคำถามและมาตรวัดระดับของเครื่องมือ HLAT-8	155
ตารางที่ 6.5 คุณลักษณะของโรงพยาบาลรอบรู้ด้านสุขภาพและแนวทางการพัฒนา	178
ตารางที่ 7.1 สุขศึกษาแบบเก่า และสุขศึกษาแนวใหม่	205

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1.1 ความหมายของความรอบรู้ด้านสุขภาพ	2
ภาพที่ 1.2 ขั้นตอนการออกแบบกระบวนการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพ	7
ภาพที่ 1.3 กรอบแนวคิดการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านเอชไอวีและโรคติดต่อ ทางเพศสัมพันธ์	16
ภาพที่ 2.1 K-shape 5 ทักษะเพิ่มความรอบรู้ด้านสุขภาพ	27
ภาพที่ 4.1 กิจกรรมพัฒนากระบวนการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านเอชไอวีและ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์	69
ภาพที่ 4.2 การทดลองจัดกิจกรรมสร้างเสริมความรอบรู้ด้านเอชไอวีและโรคติดต่อ ทางเพศสัมพันธ์ในกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน	70
ภาพที่ 4.3 การทดลองจัดกิจกรรมสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพ ในกลุ่มบุคลากรสุขภาพของคลินิกชุมชนอบอุ่นและศูนย์เด็กเล็ก	71

ภาพที่ 4.4 การทดลองจัดกิจกรรมสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพ ในกลุ่มบุคลากรสุขภาพและภาคีเครือข่ายโรงเรียนรอบรู้ด้านสุขภาพ	72
ภาพที่ 4.5 การทดลองจัดกิจกรรมสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพ ในกลุ่มบุคลากรสาธารณสุขของศูนย์อนามัยที่ 5 ราชบุรี	73
ภาพที่ 4.6 การทดลองจัดกิจกรรมสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพในกลุ่มบุคลากร สาธารณสุขของกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข (ครั้งที่ 1)	73
ภาพที่ 4.7 การทดลองจัดกิจกรรมสร้างเสริมความรู้ด้านเอชไอวีและโรคติดต่อ ทางเพศสัมพันธ์ในกลุ่มเด็กและเยาวชน	74
ภาพที่ 4.8 การทดลองจัดกิจกรรมสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพ ในกลุ่มบุคลากรสาธารณสุขของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาญจนบุรี	75
ภาพที่ 4.9 การทดลองจัดกิจกรรมสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพในกลุ่มบุคลากร สุขภาพของโรงพยาบาลกรุงเทพ และบุคลากรเครือ BDMS	76
ภาพที่ 4.10 ทีมวิทยากรกระบวนการสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพ	77
ภาพที่ 4.11 การทดลองจัดกิจกรรมสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพ ในกลุ่มบุคลากรสาธารณสุขของสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 4 สระบุรี	78
ภาพที่ 4.12 การทดลองจัดกิจกรรมสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพในกลุ่มบุคลากร สาธารณสุขของกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข (ครั้งที่ 2)	79
ภาพที่ 7.1 กรอบแนวคิดการสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพ	199
ภาพที่ 7.2 กระบวนการส่งเสริมสุขภาพ เพื่อสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพ	202
ภาพที่ 8.1 หลักการสำคัญของความรู้ด้านสุขภาพ 10 ประการ	239

สารบัญใบงานฝึกทักษะ

ใบงานฝึกทักษะการเข้าถึง	100
ใบงานฝึกทักษะการสร้างความเข้าใจ	105
ใบงานฝึกทักษะการไต่ถาม/การใช้คำถาม	110
ใบงานฝึกทักษะการตัดสินใจ	117
ใบงานฝึกทักษะการนำไปใช้	121

สารบัญเครื่องมือประเมิน

ตัวอย่างแนวทางการสนทนากลุ่ม	11
ตัวอย่างแนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก	13
ตัวอย่างแบบทดสอบความรู้และความเข้าใจเรื่องหลักการของความรอบรู้ด้านสุขภาพ	91
แบบประเมินการอ่านคำศัพท์พื้นฐานทางการแพทย์อย่างรวดเร็วในกลุ่มผู้ใหญ่แบบสั้น	134
แบบคัดกรองผู้ที่มีความรอบรู้ด้านสุขภาพจำกัด	136
แบบทดสอบความเข้าใจข้อมูลและการนับจำนวนระดับพื้นฐานในกลุ่มผู้ใหญ่	138
แบบประเมินความรอบรู้ด้านสุขภาพขั้นพื้นฐาน ชั้นปฏิสัมพันธ์ และขั้นวิจารณ์ญาณในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่สอง	140
แบบประเมินความรอบรู้ด้านสุขภาพขั้นวิจารณ์ญาณ สำหรับกลุ่มคนทำงานในสำนักงาน	141
แบบประเมินความรอบรู้ด้านสุขภาพของประชาชนในกลุ่มประเทศยุโรป	161
ตัวอย่างแบบประเมินความรอบรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันควบคุมโรค สำหรับกลุ่มบุคลากรสาธารณสุข (ประเทศไทย)	172
แบบประเมินองค์การรอบรู้ด้านสุขภาพด้วยตนเอง	180

health literacy

education learning
critical adequate
empowerment
cognition
workplace school
functional university
healthcare hospital community
promotion prevention information limited illiterate marginal

*processes *practices *evaluation tools

questioning message media communication decision use behaviors
teach-back show-me noise phone language standards development lifestyle
Ask Me3 shame-free prose document jargon speed system quality cost healthy
fotonovela chunk & check television digital application strategies equality
eHealth mHealth

ISBN 978-616-577-276-1

9 786165 772761

ကတ် 270 ကတ်